

CAPITALUL TRANSNAȚIONAL ÎN CONDIȚIILE MODERNIZĂRII TEHNOLOGICE

Conf. univ. dr. Tatiana LÎȘÎ, UTM

Some general landmarks are presented about to the integration of the industrial capital with the banking one in the context of technological modernization of modern time. The work's main idea is concentrated on the promotion of research, development and finance areas and the major directions of the scientific research as: nano-science and the complex systems.

Integrarea capitalului bancar cu cel industrial capătă o importanță de proporții și urcă pe o treaptă calitativ nouă. Actualmente, integrarea economică prin formele sale de manifestare s-a transformat într-un factor impunător atât pe piața internă, cât și în context mondial. La nivel macro, o importanță deosebită o are forma integrării economice, în ceea ce privește contopirea capitalului industrial cu cel bancar. Aceasta ar da un impuls determinant realizării modernizării tehnologice a economiilor naționale.

Societatea de astăzi depinde esențial, în mod critic, de știință și tehnologie. Haosul derivă din faptul că, pornind de la dezvoltarea tehnologică și economică, un număr important al activităților umanității se situează pe un orizont atât de mare, încât acesta depășește limitele unei națiuni. Acest fenomen a fost denumit globalizare. Un aspect-cheie al globalizării, în epoca postindustrială, sunt schimbările tehnologice și inovațiile, în special în sectoarele transporturilor și comunicațiilor, tehnologiei informaționale, medicină și farmacie, chimie și materiale avansate, care au ajutat la îmbunătățirea relațiilor dintre dezvoltatorii aceleiași industrii din diferite părți ale lumii, la crearea entității globale și au dus la sporirea creșterii economice. La bază a stat nu producția materială, ci asimilarea și folosirea noilor tehnologii în scopul înnoirii și creșterii producției, crearea și valorificarea noilor piețe, recâștigarea piețelor pierdute cu vechile produse.

Colectivitățile puternice, în particular, țările dezvoltate, sunt forța motrice a tehnologiei, prin finanțarea adecvată, așa încât tehnologiile avansate sunt, în bună măsură, proprietatea acestor țări dezvoltate. Pentru țările mici, mai puțin dezvoltate, nu atât de puternice, oportunitatea dezvoltării tehnologice derivă din faptul că știința este universală și deschisă tuturor, așa încât acestea au șansa de a juca roluri importante, critice, în procesul științific și tehnologic, cu cheltuieli adecvate condiției lor. Și Republica Moldova, în actualul proces de globalizare, nu este o excepție.

Marile surse financiare ce pun în mișcare societatea omenească sunt considerabil interesate de știință, tocmai în vederea asigurării bunăstării, a puterii economice și militare. Știința a produs tehnologii hotărâtoare pentru viața noastră, precum construcții și mașini mecanice, electricitatea, energia nucleară, electronica, laserul, materiale, transporturi, telecomunicații, calculatorul electronic, tehnologii medicale. [1]

În condițiile modernizării tehnologice, rolul capitalului bancar nu poate fi subestimat. E necesară o motivație ponderată și reală pentru finanțarea nanotehnologiilor și materialelor multifuncționale bazate pe cunoaștere. Până nu vor fi definitive avantajele modernizării tehnologice, va fi destul de dificil a promova cercetarea și dezvoltarea în domeniul nanotehnologiei.

De aici derivă întrebările: *care ar fi motivul integrării capitalului bancar cu capitalul industrial în scopul modernizării tehnologiilor? În ce se manifestă acest interes?* Conlucrarea de succes pe viitor constă în viitorul fabricației și rolul nanotehnologiilor în Europa, precum și în schimbările importante care vor avea loc în spațiul mondial, în general, și în cel european, în special, în sensul trecerii de la industria grea la tehnologiile moderne.

Concomitent cu aceasta, procesul de integrare are avantaje esențiale. Se observă o corelație intensă între fuzionări și integrări cu investițiile capitale imense în mijloacele de bază – 16-20% din totalul investițiilor interne. Realizarea efectivă a asocierii ca rezultat al sporirii reale a randamentului de producere duce la ameliorarea calității producției și la micșorarea cheltuielilor. E util de menționat că rezultatele pozitive se obțin prin asocierile cu companiile prospere și, de asemenea, fuzionarea și integrarea firmelor mici, ceea ce permite facilitarea integrării într-o structură unică.

Analizând situația din țările industrial dezvoltate, se poate realiza oportunitatea cooperării și integrării în procesul producției, apariției unor noi structuri de producție mari, care să-și unească integral sau parțial activele materiale și nemateriale și să funcționeze ca subiecți cu drepturi depline ai activității antreprenoriale. Drept exemplu de asemenea evoluție sunt corporațiile transnaționale (CTN), care reprezintă o parte esențială a businessului corporativ la scară internațională și au rolul principal în consolidarea relațiilor economice internaționale.

Aspirațiile strategice contemporane ale managementului corporativ al CTN sunt condiționate de necesitatea priorităților tehnologice, bazate pe utilizarea factorului inovațional și asigurarea, în final, a competitivității lor. **Analiza activității investiționale a CTN în plan mondial permite elucidarea următoarelor tendințe:**

- *Procesul investițional al CTN include în sine un grad înalt de inovare, care a influențat esențial însuși natura corporațiilor. Astfel, cercetările științifice și implemen-*

tările au fost extrem de efective, cheltuielile având o reală realizare intelectuală – patentele. De exemplu, GFI General Motors, lider în rating-ul mondial de investiții inovatoare, cheltuie, în medie, 29,5 mln. \$ pe an pentru un patent, obținând 278 patente; GFI Motorola primește 1192 patente cu cheltuieli minime pentru un patent – 2,3 mln. \$ anual; cheltuielile corporației IBM pentru un patent sunt, în medie, de 2,45 mln. \$, ceea ce-i permite să obțină – 1758 patente [4].

- *Contopirile și fuzionările corporative, ca instrumente ale strategiei investiționale ale CTN*, contribuie la transformări rapide pe piața mondială și la modificări ale potențialului investițional în sfera bancar-industrială, care, în consecință, intensifică creșterea economică. Rezultatul financiar al contopirilor și fuzionărilor în plan mondial a atins cifra de 3 trilioane \$ (America Online și Time Warner valorând 111 mlrd. \$, Daimler-Benz & Chrysler Corporation – 36 mlrd. \$). Lideri actuali bancari în ratingul mondial sunt Citigroup (SUA), BankAmerica Corp (USA), HSBC (Anglia), Credit Agricole Group (Franța). [6]

- *Fuzionarea potențialului intelectual și investițional în sectorul public și cel academic*. Corporațiile financiar-industriale întrunesc un potențial intelectual și investițional în comun cu sectorul public și academic, formând consorții în anticiparea noilor revoluții industriale. De exemplu, în SUA, un spectru larg de dezvoltare au căpătat centrele inovatoare (Centres for University Based Technological Innovation), care sunt create pe lângă universități. Acestea realizează o mare parte a cercetărilor științifice de bază și funcționează în strânsă interacțiune cu sectoarele corporative și publice. În scopul realizării problemelor inovatoare fundamentale, în prezent s-au format consorții internaționale, care și-au întrunit posibilitățile investiționale: Royal Dutch/Shell, Ford, Xerox, Harley-Davidson, Detroit-Edison, Visteon, Nike și World Bank. [3].

Cercetarea aplicată, tehnologică și transferul tehnologic sunt finanțate cu precădere din surse financiare proprii. Transferul tehnologic în particular se face în trei forme: compania privată cumpără rezultatul cercetării, compania privată își dezvoltă propria cercetare, cercetătorul se privatizează în vederea valorificării propriilor rezultate.

Dacă în secolul XX întreprinderea era doar un complex material, parte componentă a firmei, în secolul XXI, agenții economici au devenit așa-zisele rețele de antreprenoriat – grupe de firme ce au relații contractuale de lungă durată, legături personale, și nu numai relații de proprietate formale. Firma rămâne doar ca o verigă financiară independentă a rețelei. Din componența ei se exclud subdiviziunile adăugătoare și de deservire, păstrându-se doar acele business-unități care corespund competenței de bază a firmei. În rețea se formează un centru logistic, care administrează fluxurile de mărfuri-materiale. Firmele rețelei, de asemenea, sunt concentrate în sistemul unic informațional, ce asigură schimbul reciproc de

informație și transferul know-how. Potrivit economiei evoluționiste, rețeaua-sistem se adaptează cel mai bine la schimbările continue ale pieței globale.

Astfel, pe măsură ce spațiile și mediile economice naționale și locale se deschid economiei globale, devine tot mai evident că marile corporații, mai curând decât economiile naționale, sunt unitățile de coordonare a relațiilor economice actuale. Iar odată cu deschiderea spre exterior a economiilor naționale, se dovedește a fi posibil și avantajos pentru o corporație să profite de diferențele existente între regiuni și localități privind utilizarea surselor de muncă, potențialul pieței, impozitele, reglementările ecologice, facilitățile infrastructurale locale etc. Aceasta înseamnă că astfel de firme pot să-și utilizeze posibilitățile la scară mondială, astfel încât să fabrice produse acolo unde costurile sunt cele mai mici, să le vândă acolo unde sunt piețe mai profitabile și să transfere veniturile rezultate acolo unde fiscalitatea este cea mai loială.

În aceste condiții este inevitabilă proiectarea, sinteza și integrarea micro- și nanostructurilor în scopul dezvoltării sistemelor funcționale. Este necesară focalizarea asupra domeniului prin creșterea importanței cercetării în domeniul materialelor (aici apare o solicitare importantă din partea industriei), în domeniile noi și tradiționale, în vederea creșterii capacității tehnologice și dezvoltării abilității lor de a opera la nivel european și internațional.

În ceea ce privește finanțarea guvernamentală a programelor de nanoștiință și nanotehnologie, se constată că, în 2003-2006, Europa de Vest a cheltuit mai mult decât Statele Unite și, respectiv, Japonia. Aceste cheltuieli au fost de circa 1200 mil. euro anual (Europa de Vest). Pe cap de locuitor pe primul loc se afla însă Japonia. În ceea ce privește finanțarea domeniului de nanotehnologie din fonduri private, aceasta se apropie de 50% în Statele Unite, Japonia, Germania și Coreea.

În anul 2006, companiile private au depășit finanțarea din fonduri publice, este adevărat că aceasta din urmă a arătat o tendință de limitare a creșterilor după o perioadă în care s-a cheltuit mult pentru noi investiții. Acest moment marchează trecerea de la *technology push* la *industry pull*. Actualmente, companiile investesc tot mai mult în cercetare, ele finanțează programe de cercetare și universitare. Acest lucru se motivează prin faptul că ele promovează creativitatea, mai greu de dezvoltat într-o organizație mare.

Principala condiție a succesului modernizării tehnologice bazate pe integrarea capitalului bancar cu cel industrial trebuie să devină intensificarea rolului statului în asigurarea procesului investițional al nanotehnologiilor. Aceasta, însă, nu înseamnă sporirea primitivă a cotei cheltuielilor statale pentru investiții, cu toate că volumul la astfel de cheltuieli trebuie mărit. Se sugerează dezvoltarea mecanismului garanțiilor de stat și, totodată, ridicarea rolului coordonator al statului în elaborarea premiselor organizaționale și instituționale ale activității investiționale și extinderea direcțiilor

de promovare a proceselor investiționale. Activitatea sectorului economic de stat și a monopolurilor trebuie orientată spre programe naționale prioritare. În USA, Germania, Rusia și alte țări problemele „nanoștiinței și nanotehnologiilor” au fost anunțate Programe Naționale Prioritare. Sistemul bancar trebuie să devină un suport pentru stat în promovarea acestei politici. Totodată, relațiile dintre stat și sistemul bancar trebuie să se bazeze pe parteneriatul strategic.

Rolul capitalului bancar și al consultanților în implementarea nanoștiinței și nanotehnologiilor fără precedent conduce și la extinderea unui nou sector de servicii financiare specializate. Rolul băncilor nu se rezumă doar la cel de furnizor de fonduri. Internaționalizarea pieței controlului corporatist a condus la mutații considerabile în activitatea tradițională a băncilor și la consolidarea unor adevărate consorții bancare. Implicarea băncilor comerciale în managementul financiar al acțiunii investitorilor vizează și negocierea prețului, finanțare, plată, evaluarea cos-

turilor suplimentare, consultanță contabilă, dar oferă și o paletă mult mai vastă de surse de capital la toate nivelurile structurii finanțării [2]. Dintre marile bănci comerciale, implicate în tranzacții corporatiste internaționale, amintim Morgan Stanley Dean Witter, Citigroup, J. P. Morgan Chase, Goldman Sachs, Salomon Smith Barney, Merrill Lynch, Credit Suisse First Boston, cunoscute sub numele de „the buldge market”, deoarece se impun prin mărime, reputație, prezență pe piețe și încrederea investitorilor.

Succesul afacerii este influențat direct de capacitatea capitalului bancar de a mobiliza și utiliza resursele în vederea dezvoltării materialelor multifuncționale bazate pe cunoaștere, precum și participarea la programe inițiate, care va avea drept scop creșterea transferului de tehnologie din cercetare către economie. De rând cu acestea, problema de bază rămâne concentrarea investițiilor spre direcțiile cele mai atrăgătoare, în particular, finanțarea lucrărilor științifice de cercetare și a celor de experiment.

Bibliografie:

1. Apostol M., *Asupra politicii greșite din cercetarea științifică românească*, Antiphysical. Review. 65 1 (2003)
2. Hebb, G., *Commercial Bank Involvement in Equity Underwritings*, Working Paper, August, 1999
3. Senge, P. and Carestedt, G. *Innovation Our way to the next Industrial Revolution* // MIT Sloan Management Review, Winter 2001, p.24
4. Industrial Research Institute 's First Annual R&D Leaderboard // Research – Technology Management, V. 43, 2000, January – February, p.25.
5. National Research Council, *Physics in a New Era*, National Academy Press, Washington 2003
6. Гендлин, В. *Самые дорогие брачные контакты* // «Секрет фирмы», 2002, № 10, с.25